

Rädda Barnens remissvar SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylopakt

Inledning

Rädda Barnen har beretts möjlighet att svara på remiss angående delbetänkandet SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylopakt. Rädda Barnen svarar på remissen utifrån ett barnrättsperspektiv med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som grund. Till stöd i tolkningen av barnkonventionen använder sig Rädda Barnen främst av uttalanden från FN:s kommitté för barnets rättigheter (FN:s barnrättskommitté).

Inledningsvis vill Rädda Barnen starkt ifrågasätta utredningens syfte att så långt som möjligt begränsa asylsökandes rättigheter och anpassa svensk lagstiftning till EU:s rättsliga miniminivå för att antalet asylsökande som söker sig till Sverige ska minska. Detta visar på en bristande solidaritet och en bristande respekt för mänskliga rättigheter. Det står dessutom i strid med den grundläggande principen om att mänskliga rättigheter ska implementeras progressivt och att en uppnådd nivå av rättighetsskydd inte får inskränkas, något som framgår i såväl FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna som FN:s barnkonvention. Dessutom anser Rädda Barnen att utredningens förslag inte är i linje med barnkonventionens princip om icke-diskriminering och alla barns lika rättigheter oavsett juridisk status.

Sverige som stat har ett ansvar att hela tiden sträva efter att stärka skyddet för barnets rättigheter, aldrig att försvaga det. Artikel 4 i barnkonventionen tydliggör att "varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter". Enligt Rädda Barnen innebär utredningens förslag i stället det motsatta då de medför sämre förutsättningar för att säkerställa barns rättigheter enligt barnkonventionen.

Rädda Barnen kommenterar i detta remissvar huvudsakligen förslagen i kapitel 8 gällande utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper samt kortfattat kapitel 7 och kapitel 11. I övriga delar lämnar vi förslagen utan kommentar eller hänvisar till remissvar från vår samarbetspartner Asylrättscentrum som Rädda Barnen är medlem i.

Sammanfattning av Rädda Barnens synpunkter

- Rädda Barnen ifrågasätter utredningens syfte att så långt som möjligt begränsa asylsökandes rättigheter eftersom detta visar på en bristande solidaritet och en bristande respekt för mänskliga rättigheter. Vi anser inte att utredningens förslag är i linje med barnkonventionens princip om icke-diskriminering.

- Rädda Barnen är starkt kritiska till förslaget att avskaffa den nuvarande möjligheten att beviljas ett offentligt biträde som bistår sökanden under alla skeden av asylprocessen. Detta innebär stora risker för att rättssäkerheten i asylprocessen försämrats.
- Rädda Barnen avstyrker bestämt förslaget att utmönstra möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper, inklusive barn. Detta skulle innebära ytterligare en försämring av barns rättigheter. Det finns uppenbara fördelar med att bevilja permanenta uppehållstillstånd, särskilt för barn. Det påverkar inte minst barns känsla av trygghet och säkerhet vilket är grundläggande för att barn till fullo ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter enligt barnkonventionen.
- Rädda Barnen avstyrker även utredningens förslag att ytterligare begränsa möjligheten till familjeåterförening för vissa grupper. Trots omfattande kritik har rätten till familjeåterförening redan strämts åt vid flertalet tillfällen och Rädda Barnen har konsekvent påpekat riskerna med dessa begränsningar. Att få leva med sin familj är en grundläggande rättighet och en avgörande faktor för att människor ska må bra, känna sig trygga och kunna etablera sig i ett nytt land efter en ofta påfrestande flykt.
- Rädda Barnen anser att det är anmärkningsvärt att utredningen går vidare med förslagen trots att man konstaterar att de föreslagna ändringarna innebär sämre förutsebarhet och trygghet för de barn som berörs jämfört med nuvarande regler. Samt att det kan medföra en ökad risk för negativa hälsoeffekter och att det föreligger en risk att förslagen motverkar enskildas etablering i Sverige.
- Rädda Barnen uppmanar Sveriges riksdag och regering att respektera statens ansvar att implementera de mänskliga rättigheterna progressivt och hela tiden sträva efter att stärka skyddet för mänskliga rättigheter. En uppnådd nivå av rättighetsskydd får inte inskränkas.

Rädda Barnens synpunkter på de enskilda förslagen

Kapitel 7 Rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

Rädda Barnen är starkt kritiska till förslaget att avskaffa den nuvarande möjligheten att beviljas ett offentligt biträde som bistår sökanden under alla skeden av asylprocessen hos Migrationsverket. I synnerhet när det gäller barn, såväl barn i familj som ensamkommande barn. Detta innebär stora risker för att den asylsökandes rättigheter försvagas ytterligare och att rättssäkerheten i asylprocessen försämrats. Vi avstyrker därmed utredningens förslag gällande denna del. Vad gäller begränsningar av rätten till rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde i övrigt hänvisar Rädda Barnen till Asylrättscentrums remissvar.

Kapitel 8 Utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

Rädda Barnen avstyrker bestämt förslaget att utmönstra möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper, inklusive barn. Detta skulle innebära ytterligare en försämring av barns rättigheter. Såsom Rädda Barnen konstaterat i tidigare remissvar¹ finns

¹ Se t.ex. [radda-barnen.pdf](#)

det uppenbara fördelar med att bevilja permanenta uppehållstillstånd, särskilt för barn. Det påverkar inte minst barns känsla av trygghet och säkerhet vilket är grundläggande för att barn till fullo ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter enligt barnkonventionen.

En grundförutsättning för att kunna skapa en trygg vardag och en framtid i sitt nya hemland är att man har en stabil uppehållsrätt. Ovetskapen kring uppehållstillståndet skapar ofta stress och oro. Det riskerar att hämma inläringen, möjligheterna till återhämtning och anpassningen till det nya hemlandet och därmed få negativ inverkan på integrationen i stort. Tillfälliga tillstånd riskerar också att leda till negativa konsekvenser för den psykiska hälsan då nödvändiga vårdinsatser kan nekas med hänvisning till en tillfällig uppehållsrätt. Dessa negativa konsekvenser har extra stor betydelse för barn och deras möjlighet att utvecklas.

Rädda Barnen avstyrker även utredningens förslag att ytterligare begränsa möjligheten till familjeåterförening för vissa grupper. Trots omfattande kritik har rätten till familjeåterförening redan stramats åt vid flertalet tillfällen och Rädda Barnen har konsekvent påpekat riskerna med dessa begränsningar. Rätten till familjeåterförening är en grundläggande och livsviktig rättighet. Att få leva med sin familj är en avgörande faktor för att människor ska må bra, känna sig trygga och kunna etablera sig i ett nytt land efter en ofta påfrestande flykt. Att begränsa möjligheterna till familjeåterförening kommer leda till att fler barn tvingas leva separerade från sina föräldrar under en längre tid alternativt aldrig återförenas med sina föräldrar och syskon. Forskning visar dessutom kopplingar mellan familjeseparation och högre nivåer av ångest, depression och posttraumatiskt stressyndrom.² Att nekas rätten att återförenas med sin familj riskerar därmed att förvärra och förlänga psykisk ohälsa, vilket även kan påverka möjligheten för föräldrar att försörja sig och uppfylla försörjningskraven. Enligt FN:s barnrättskommitté bör länderna underlätta familjeåterföreningsförfaranden så att de fullföljs skyndsamt och i enlighet med barnets bästa. Förfaranden och processer som rör eller påverkar barn prioriteras och fullföljas på kortast möjliga tid.³

Redan idag utgör bland annat tidsbegränsningar och höga försörjningskrav inskränkningar i rätten till familjeåterförening i enlighet med i artikel 8 i Europakonventionen och artikel 9 och 10 i barnkonventionen. Ytterligare begränsningar skulle strida mot barnkonventionens syfte samt rekommendationerna från FN:s barnrättskommitté. I sina senaste rekommendationer till Sverige 2023 uttrycker barnrättskommittén en stark oro över de åtstramningar som infördes i den nya utlänningslagen 2021, bland annat vad gäller begränsningar av rätten till familjeåterförening och möjligheten att bevilja permanenta uppehållstillstånd.⁴

Vi beklagar även utredningens förslag att utmönstra möjligheten till permanent uppehållstillstånd också för kvotflyktingar. Kvotflyktingar hör till de mest utsatta flyktingarna i världen och UNHCR:s vidarebosättningssystem är en av få lagliga vägar för att få skydd undan

² Se t.ex. [UNDERSTANDING THE MENTAL HEALTH CONSEQUENCES OF FAMILY SEPARATION FOR REFUGEES: IMPLICATIONS FOR POLICY AND PRACTICE \(nih.gov\)](#)

³ Gemensam allmän kommentar nr 4 (2017) av FN:s kommitté för skydd av migrantarbetare och deras familjers rättigheter och nr 22 (2017) av FN:s kommitté för barnets rättigheter om staternas skyldigheter rörande barns mänskliga rättigheter inom ramen för internationell migration i ursprungs-, transit-, destinations- och återvändandeländer, p.34 och 35; Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa p.93.

⁴ [CRC/C/SWE/CO/6-7](#); Se även civilsamhällets granskning 2025 "Barn är också människor och har rätt till rättigheter precis som vuxna" [18 UNICEF BarnsRättigheter Rapport low.pdf](#)

krig, konflikter och förföljelse. Det aktuella förslaget får därmed negativa konsekvenser även för en grupp flyktingar som både Sverige och UNHCR är överens om hör till de allra mest utsatta grupperna och har ett långsiktigt skyddsbehov. Vi avstyrker därför förslaget även vad gäller denna del.

Rädda Barnen noterar vidare att utredningen föreslår att de som omfattas av utmönstringen av permanent uppehållstillstånd i stället ska kunna förvärva svenska medborgarskap om personen vid beslutstillfället bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. I detta hänseende vill vi dock framhålla att regeringen redan har infört skärpta krav för att få svenskt medborgarskap vilket innebär att det ändå inte är aktuellt med ett medborgarskap förrän efter 8 - 10 år i Sverige. För ett barn är detta i princip halva barndomen och innebär en orimligt lång tid i ovisshet och osäkerhet. Rädda Barnen ser därför inte detta som ett skäligt alternativ.

Utredningens förslag skapar en stor osäkerhet och otydlighet, både vad gäller utmönstringen av permanenta uppehållstillstånd, vem som har rätt till familjeåterförening och möjligheterna att beviljas medborgarskap.

Kapitel 11 Konsekvenser

Utredningen konstaterar att förslagen bedöms medföra viss risk för ökad ohälsa, särskilt för barn, men att förslagen samtidigt inte är oförenliga med Sveriges internationella åtaganden, bl.a. barnkonventionen. Rädda Barnen hävdar dock att förslagen strider mot syftet och andemeningen i barnkonventionen samt Sveriges skyldighet att stärka, inte försvaga barns rättigheter. Vidare konstaterar utredningen att för enskilda individer kommer den borttagna möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd att innebära sämre förutsebarhet jämfört med nuvarande regler när det gäller förutsättningarna för att etablera sig och sin familj i Sverige. Rädda Barnen delar den bilden.

Rädda Barnen anser att det är anmärkningsvärt att utredningen går vidare med förslagen trots att man konstaterar att de föreslagna ändringarna innebär sämre förutsebarhet och trygghet för de barn som berörs jämfört med nuvarande regler. Samt att det kan medföra en ökad risk för negativa hälsoeffekter och att det föreligger en risk att förslagen motverkar enskildas etablering i Sverige. Vi önskar att regeringen utifrån denna konsekvensanalys väljer att inte gå vidare med de aktuella förslagen.

Avslutande reflektioner

För att barn ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter krävs att barnet känner en trygghet och stabilitet i tillvaron och lever med de personer som hen känner sig tryggast med. Sverige behöver en långsiktig och human migrationspolitik som respekterar centrala konventioner om mänskliga rättigheter, däribland Europakonventionen och barnkonventionen. En central del i detta är att barn har möjlighet till permanent uppehållstillstånd och att Sverige respekterar alla barns rätt att leva med sina föräldrar.

Rädda Barnen uppmanar Sveriges riksdag och regering att respektera statens ansvar att implementera de mänskliga rättigheterna progressivt och hela tiden sträva efter att stärka skyddet för mänskliga rättigheter. En uppnådd nivå av rättighetsskydd får inte inskränkas. Detta innebär att all lagstiftning som tas fram, hela tiden måste utgå från den nivå som redan finns när det gäller skydd för mänskliga rättigheter och får inte inskränka befintlig nivå. Denna grundläggande princip om mänskliga rättigheter slås fast både i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och i FN:s barnrättskommittés allmänna kommentarer⁵. Rädda Barnen förutsätter att regeringen utgår ifrån detta i den vidare hanteringen av utredningens förslag.

Stockholm 16 juni 2025

Sara Damber
Avdelningschef Sverigeprogrammet
Rädda Barnen

⁵ Se bl.a. Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter (artikel 4)